

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Josef Novák

O zaměření činnosti JČSMF v posledním období

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 23 (1978), No. 3, 121--123

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139924>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1978

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

O zaměření činnosti JČSMF v posledním období

Josef Novák, Praha

Sjezdy Jednoty československých matematiků a fyziků a Jednoty slovenských matematiků a fyziků jsou důležitými událostmi v životě obou společností. V říjnu t. r. se budou konat současně sjezdy obou Jednot v Popradě. Bude zhodnocena jejich činnost za poslední tři léta, budou vysloveny připomínky a naznačeny směry další práce. Pokládám za vhodné říci několik poznámek, nadhodit několik otázek a vyslovit některé myšlenky o zaměření činnosti JČSMF, o kterých se bude diskutovat na sjezdu.

Činnost Jednoty je podstatně ovlivněna složením jejího členstva. To vyžaduje specifické řízení její práce. Jednota není přísně výběrovou společností složenou jen z vědeckých pracovníků. Jsou to odborní pedagogičtí a vědeckopedagogičtí pracovníci, kteří tvoří většinu členstva. Ústřední výbor JČSMF je si plně vědom této skutečnosti a projevil souhlas se zapojením těchto členů v daleko větší míře do činnosti Jednoty. Vznikla myšlenka uzavřít smlouvy o spolupráci s matematicko-fyzikální fakultou Univerzity Karlovy a s vysokými školami technickými, při čemž se Jednota zaváže zřídit síť důvěrníků – členů Jednoty na středních školách, kteří budou vyvíjet činnost podle směrnic ústředního výboru. Některé smlouvy tohoto druhu byly již uzavřeny. Očekáváme, že se všichni naši členové, kteří působí na středních školách, postupně zapojí do této společensky důležité akce.

Jednota československých matematiků a fyziků zaujala kladné stanovisko k návrhu československé výchovně vzdělávací soustavy, pohotově reagovala a přihlásila se ke spolupráci, pokud se týká odborné náplně soustavy v oborech matematiky a fyziky. Byly uspořádány dvě celostátní konference o vyučování matematice v období vědeckotechnické revoluce (v Brně v září 1976) a o vyučování fyzice v období vědeckotechnické revoluce (v Olomouci v září 1977). Přednesená sdělení, diskuse a závěry konferencí jsou vydávány tiskem. Jsou to důležité dokumenty, které budou sloužit jako základ pro spolupráci se školskými orgány, vysokými školami, Svazem pracovníků školství a vědy ROH a jinými institucemi; jsem přesvědčen, že do jisté míry ovlivní též náplň a úroveň výuky matematiky a fyziky v nové výchovně vzdělávací soustavě. Části závěrů obou konferencí budou sloužit jako východisko k návrhu dohody o spolupráci Jednoty a ministerstva školství ČSR, který se v současné době připravuje.

Velmi početnou skupinu v Jednotě tvoří vědečtí pracovníci, mezi nimi též všichni významní badatelé v matematice a fyzice. Závažnou otázkou je, jakým způsobem a v jaké míře zapojit tento vědecký potenciál do činnosti Jednoty. To souvisí do jisté míry se základním vědeckým výzkumem, který se v Československu provádí podle směrnic státního plánu výzkumu. V programu I tohoto výzkumu se řeší problémy fyzikálních vlastností hmoty, její mikrostruktury a provádí se výzkum metod současné matematiky. Žádná složka činnosti JČSMF není zahrnuta do státního plánu výzkumu. Nicméně je podpora Jednoty základního výzkumu v matematice a fyzice významná; spočívá v tom, že Jednota pořádá každoročně řadu seminářů, letních škol a konferencí s vědeckou náplní, která je plánována ve stěžejních úkolech programu I. Neméně důležitá je též účast nebo spoluúčast Jednoty na vědeckých akcích, symposiích nebo konferencích se zahraniční účastí jako byly např. konference o měkkých magnetických látkách, uspořádaná v Bratislavě pod záštitou Evropské fyzikální společnosti, nebo čtvrté topologické symposium v Praze a Equadiff v Praze, podporované Mezinárodní matematickou unií a jiné. Řada takových vědeckých akcí pořádaných Jednotou má vysokou vědeckou úroveň a přináší podněty k řešení plánovaných úkolů. Tak Jednota přispívá k základnímu vědeckému výzkumu v oblasti matematicko-fyzikálních věd. Domnívám se, že toto důležité zaměření činnosti Jednoty by mělo být prohloubeno, měla by se věnovat zvýšená pozornost obsahu těchto akcí a usilovat o to, aby se jich ve větší míře účastnili významní vědečtí pracovníci – členové Jednoty. Doporučíme, aby tato činnost byla též hodnocena při oponentním řízení hlavních úkolů v programu I.

V předsednictvu i v ústředním výboru se často zabýváme závažnými problémy, jež vyvstávají v souvislosti s organizační strukturou JČSMF. Není jednoduchá. Teritoriální důvody vedly už dávno ke vzniku poboček, jejichž počet v současné době je 14. Svou činností a aktivitou prokázaly, že jsou neoddelitelnou součástí Jednoty. Z důvodu odborného rázu byly zřízeny 4 velké sekce Jednoty a některé komise pověřené zvláštními úkoly. Dosavadní činnost sekcí plně opravňuje jejich existenci. Při takového strukturu Jednoty je důležitá spolupráce mezi jednotlivými složkami a jejich kontakty s ústředním výborem. Velmi se osvědčilo projednávání činnosti poboček v ústředním výboru v přítomnosti zástupců těchto poboček. Domnívám se, že by bylo užitečné též podobně projednávat činnost sekcí v přítomnosti jejich zástupců. Nedořešena je otázka kontaktů mezi složkami a efektivní vzájemné spolupráce. To se týká zejména čtyř sekcí a pobočky JČSMF v Praze čítající více než 1200 členů. Nevyjasněné jsou též některé otázky vztahu předsednictva a ústředního výboru k vědeckým a pedagogickým sekcím. Řešením těchto problémů se bude zajisté zabývat nový ústřední výbor JČSMF zvolený na sjezdu v Popradě.

Jednota československých matematiků a fyziků je největší vědeckou společností přičleněnou k Československé akademii věd. K dnešnímu dni čítá přes 3000 členů. Všechna závažná organizační opatření, jakož i veškerá činnost Jednoty jsou sledovány zvláštní komisí ČSAV (KOVŠ). K odborné a politicko-spoločenské činnosti Jednoty se vyjadřují vědecká kolegia matematiky a fyziky ČSAV. Každý rok poskytuje ČSAV Jednotě dotace ve značné výši. Je třeba poznamenat, že po vyjasnění vztahů vědeckých společností k ČSAV, je spolupráce Jednoty s orgány ČSAV velmi dobrá. Oceňujeme vydatnou podporu ČSAV, která umožňuje rozvinout činnost do šíře i do hloubky.

Značnou pomoc poskytuje Jednotě též ministerstvo školství ČSR. Jeho orgány se často obracejí na Jednotu s žádostí o odborné vyjádření k různým závažným návrhům, jakým byl např. v poslední době návrh experimentálních učebních osnov matematiky a fyziky pro gymnázium. Významná byla spolupráce Jednoty při organizaci X. mezinárodní fyzikální olympiády, kterou uspořádalo v r. 1977 ministerstvo školství ČSR. Jednotě je poskytována finanční podpora ministerstva na přípravu účastníků národních i mezinárodních matematických a fyzikálních olympiád, jakož i na výměnné styky s vědeckými společnostmi v některých socialistických zemích. Díky této pomoci se upevňují vztahy a spolupráce se sesterskými společnostmi v zahraničí.

Je ještě mnoho otázek a s nimi spojených úkolů týkajících se zaměření činnosti JČSMF, které čekají na vyjasnění a řešení. Není možné vyjmenovat v tomto článku všechny. Poukáží jen na některé z nich: V jakých směrech rozvíjet ediční činnost Jednoty a do jaké míry, vypracovat směrnice pro udělování cen mladým členům Jednoty, vyjádřit stanovisko Jednoty k aplikacím matematiky a fyziky a aplikacím teorie vyučování matematice a fyzice aj. Jsem přesvědčen, že účastníci sjezdu se vyjádří ke všem uvedeným problémům a poukáží ještě na další závažné otázky, jejichž řešení přispěje k bohatší a intenzivnější činnosti Jednoty a svým dílem též k rozvoji matematiky a fyziky v naší socialistické společnosti.

O činnosti JSMF v poslednom období

Václav Medek, Bratislava

Jednota slovenských matematikov a fyzikov je vedeckou spoločnosťou pri SAV. Medzi ostatnými vedeckými spoločnosťami má osobitné postavenie, pretože jej členovia sú nielen vedeckí pracovníci v matematike a fyzike, ale aj učitelia matematiky a fyziky všetkých stupňov a druhov škôl, matematici a fyzici pracujúci v priemysle aj v iných odvetviach nášho národného hospodárstva a študenti matematiky a fyziky. Z toho dôvodu je JSMF ďaleko najväčšou vedeckou spoločnosťou a má teraz okolo 2400 členov.

Úlohu JSMF možno formulovať v podstate ako šírenie osvety v matematike a fyzike v čo najširšom meradle, teda nielen medzi svojimi členmi. Plnenie tejto úlohy chápu členovia Jednoty, najmä v období vedeckotechnického rozvoja, ako vysoko politicky angažovanú činnosť, a preto sa aj k nemu stavajú veľmi zodpovedne.

Členovia Jednoty si vždy uvedomovali, že jej budúcnosť závisí od práce s mládežou;